

AUTOBIOGRAFIJA*

Kad čovjek sam piše svoj životopis, samo Bog zna što je doista bilo, što je istina, tj. stvarni podatak iz njegovog života, a što izmišljotine, tj. uljepšane, iskrivljene ili poružnjene činjenice. Optimizam i pesimizam sjećanja. Obrana vlastitog života od uspomena. Ono što nas snaži, što podržava dobro mišljenje o nama – uljepšavamo, dograđujemo i tako spremamo, a ono od čega nam se smuči, čega se stidimo – potiskujemo, ili, katkad, prenaglašavamo da bi time opravdali neke svoje postupke ili iskrivljujemo, zaboravljamo.

Dakle, pisanje autobiografije je iscifrana tlapnja, utvara, psihoanaliza, privid, san. Meni, u svakom slučaju, bolni zahvat koji ću, da ga lakše odvalim, pretvoriti u meku, sediranu igrariju kako bih se pišući makar smirila i još malo se zabavila nad vlastitim životom. U svakom slučaju, pisanje autobiografije čovjeku pruža dobru priliku za veliko pospremanje nakon kojega se bolje vidi svijet jer su prozori oprani, a domaćin privremeno zadovoljan jer prašine iza ormara – nema.

* Konačnu verziju svoje biografije Jasna Palčec, odnosno Ana Horvat, poslala mi je 12. ožujka 2009. Potom se u *mailu* od 7. travnja 2011. zanimala za sudbinu svoje „lepršave autobiografije“, kako sam je u svome ranijem komentaru bio nazvao. Pritom me je obavijestila kako joj je objavljena „prva u Hrvata animalistička antologija *Subića: hrvatski pjesnici o životinjama*. 165 pjesnika, 463 pjesme od 15. stoljeća do danas“. Kaže kako je istraživala pet godina dok nije „iskopala sve te pjesme“. Na pitanje „ima li još koja europska zemlja takvu antologiju“, uz najbolju volju, nisam joj znao odgovoriti, ali sasvim sigurno u nas je prva. U nastavku našega dopisivanja shvatio sam da s njezinom antologijom nije baš sve glatko išlo, pa mi je kao diplomirana pravница ponudila pomoć te dala nekoliko korisnih savjeta na kojima joj i ovom zgodom zahvaljujem. Inače, duboko sam dirnut njezinim volonterskim angažmanom u zaštiti napuštenih pasa-mješanaca od usmrćenja – „plaćenih iz gradskoga proračuna“, kako je u jednome *mailu* s gorčinom dodala. – V. B.

Ana Horvat/Jasna Palčec zahvaljuje autoru IZ PR(A)VE RUKE Vinku Brešiću, prof. dr. sc., književnom kritičaru i sveučilišnom profesoru, na zadnjoj rečenici prve (skenirane) stranice, onoj iz fusnote uz njezinu AUTOBIOGRAFIJU, koja glasi:

Inače, duboko sam dirnut njezinim volonterskim angažmanom u zaštiti napuštenih pasa-mješanaca od usmrćenja – „plaćenih iz gradskog proračuna“, kako je u jednome mailu s gorčinom dodala.

Začeta sam ljeti 1942. godine u Zagrebu (u Hercegovačkoj ulici), na čudnome, ali umjetničkome mjestu. To je, zasigurno, bilo tako po stidljivim i nedorečenim podacima dobivenim od mame Nade i onim indiferentnim, od tate Berislava. Mama je imala 17 godina, a tatek tridesetak. Ona je igrala s dečkima nogomet u svojem dvorištu, a on je u roditeljskom stanu susjedne kuće svirao glasovir. Lopta je odletjela preko visokoga plotu iz maminog u tatino dvorište. Mama je otišla po loptu. Tata koji je mamu često gledao kroz svoj dvorišni balkon, ovaj je puta iskoristio priliku i pozvao je da dođe u njegov stan gdje će joj, reče, malo svirati na klaviru. Mamica je otprve zatrudnjela. Nikada mi nisu htjeli reći čijom je glazbom tata zaveo mamu i gdje sam začeta: na klaviru ili ispod njega. No, negdje u blizini glasovira, svakako. Začudo, nisam za života imala izražen glazbeni afinitet. Obitelji su se dogovorile da se tatek mora oženiti mamom. Ona se, bar mi je tako tvrdila, naknadno jako zaljubila u svojega prvoga ljubavnika i muža, a on je, čini se, nastavio tajno ljubiti svoju zaručnicu, neku prelijepu, mističnu Ruskinju koja je povremeno dolazila u Jugoslaviju, a kojoj sam s pet godina, iz ljubomore jer je tatek sliku često potajno gledao, narisala brkove nalivperom. Tata me je istukao radi toga remenom od hlača po goljoj guzici, a ja sam mu dok me je tukao vikala: *Još, daj još!* – što se godinama prepričavalo kao dokaz moje prkosne, teške naravi. Tatek je pokušao tvrdom gumicom izbrisati brkove na krasotnoj Ruskinji, no to je rezultiralo time da je dobila bijele brkove. Od rođenja (kod kuće, bio je rat) 24. travnja 1943. u Zagrebu (mama kaže da je bila Cvjetna nedjelja, pa je bilo dosta komplicirano naći babicu), odnosno

krštenja, zovem se Jasna, Slobodanka, Marija Kubović (sada nosim prezime Palčec). Bila sam i ostala jedinica.

Moj se život u mladosti slagao, takav imam dojam, kao hrana po policama u špajzi u Bijankinijevoj 6 gdje smo, poslije, stanovali. U mojoj je mladosti hrana bila važna, jer je u gradu poslije onoga rata nije bilo. Ja sam iz generacije djece koja su odrasla na kruha-masti i crvene paprike, krumpir-*cušpajzu* i *ajnpre-njuhi*, te često su s tugom zavirivala u praznu smočnicu i *rajngle*.

Svaka godina po jedna polica na kojoj je bilo ili više pekmeza ili kiselog zelja ili brašna u škarniclima (u koje je lako ulazio miš) ili ličkoga krumpira. Kako kada! Za prvih nekoliko polica ne znam, ne sjećam se što je po njima bilo složeno. Prve koje se sjećam je polica godine četvrte kada su me odveli na učenje klasičnog baleta Ani Roje, u susjedstvo. Polica puna pekmeza od marelica, mojega najdražega! Divljački sam je voljela, i nju i plesati. I ona je mene voljela. Obilježila mi je život. Ugradila u njega nešto artificijelnog, uzvišenog, ljekovito-nestvarnog, neizrazivog drugačije osim kreativnošću. Radi Ane Roje uvijek sam pomalo mislila da je život kazališna predstava čiji kraj, da bi sve imalo smisla i dramatike, treba biti tužan. Kad me je napustila, zauvijek otputovala na more, u neki od Kaštela pokraj Splita, ostavila mi je malu pustinju u dječjoj duši za koju cijeloga života nisam imala dovoljno suza da je pretvorim u more ili plodnu njivu. Možda radi i bez nje, koju sam nepovratno izgubila, nikad nisam znala ponovno zaploviti po sličnoj pučini sreće. Osim, sasvim nakratko, da bi se, kasnije, ispostavilo da se radi o sanjkanju po pijesku.

Slijedeće dječje police natrpavane su izviđačkim, šumskim pothvatima i paralelno klasičnim baletom. Kao musaka: red baleta, red divljanja po prirodi. Uvijek sam voljela oštre suprotnosti – odjednom. Kako sam preživjela s deset godina jednomjesečne boravke u šumama od po mjesec dana gdje je najstariji, vođa logora, imao petnaest godina, samo anđeli koji su me čuvali znaju. Hranili smo se, uglavnom, gljivama koje smo sami brali po šumi, onako redom, sve. Ta

svakodnevno neizvjesna prehrambena situacija opisana je u jednoj mojoj davnoj, dječjoj pjesmi napisanoj na kockastom papiriću:

S EKONOMATOM

Pošli smo skupa po krumpir i mlijeko./A kamo?Iza dva brijega-prijeko./Svi su već spremni i Lordi i nož,/seljaci sve misle u strahu tobož:/ Tko to po našem selu harači?/Odgovor dobiše kratak: To su vam izviđači./

Spavali smo na krevetima koje smo sami napravili sijekući drveće po šumi, na vrećama od jute ispunjenih slamom koju smo ukrali iz plasteva u blizini logora. Noću su nas, nezaštićene u šatorima, posjećivala stada slobodne stoke na paši i krda divljih svinja u potrazi za hranom. Popikavali su se pajceki o kolčiće za koje je bila pričvršćena špaga kojom se razapinjao šator. Od toga bi se šator srušio na nas dok smo bili u krevetima, a divlje nam svinje roktale tik do uha. Još čuvam ogarak zavjetne logorske vatre, grumen zemlje s Papuka, komadić jarbola na kojemu je vijorila logorska zastava i komad kore breze koja je rasla uz moj i Dunjin šator na jednome proplanku Gorskog Kotara. To je bio početak mojega fetišizma tj. nostalgичne, opsesivne radnje da svaki jači osjećaj obilježim, sačuvam nekim predmetom. Recimo, čuvam ukrasne vrpce sa svih buketa cvijeća koje sam dobila na promocijama mojih knjiga, ili imam spremljenu prvu benkicu i čarapicu moje kćeri, ili razglednicu s Bleda koju mi je poslao dečko Tido kad smo se rastali prije 50 godina. Nikako da se sve te „prtljage“ riješim. Moja kćerka Tina i unuci imat će poslije moje smrti što za bacati u smeće!

Čini mi se da sam u tom gorskokotarskom šatoru, nakon prve noćne straže od 12 do 2 sata ujutro, u grmlju na prilazu logoru, napisala svoju prvu (ona s ekonomatom je napisana nešto kasnije!) pjesmu:

Pred logorom stražar stoji./Zar dršće?/Ne, on se ne boji./Al' šušnulo nešto pred njime sad!/Što je to?/Zar vuk je možda?/ Ne, to suhog lista tek je pad/ On da se boji?/Ne – zasad hrabro još stoji!

Pjesmuljak je objavljen u Vjesniku 1956. pod naslovom *Traktorek pjesnik*. Moje je izviđačko ime-nadimak bilo Traktorek, ne sjećam se više radi čega! Dogurala sam do čina vođa patrole, a najteži mi je ispit bio onaj za kurira. Da bih ga položila morala sam jedan dan biti sama u šumi, jedan dan ništa ne jesti i jedan dan šutjeti. E, to šutjeti mi je bilo najteže, jedva izdrživo! Dva puta sam na njemu pala.

Na logorovanju na Papuku, u jednoj šetnji šumom, upali smo u neku rupu punu ljudskih kostiju. Nismo se baš ni uplašili, niti zgrozili. Nekoliko djevojčica-planinki iz moje patrole *Zvijezda* (kola koje se zvalo *Eridan*, odreda *Ivan Goran Kovačić!*), uključujući i mene, uzelo si je iz te rupe, za uspomenu, po jedan kralješnjak (a jedna malo starija cura zaobljeni komad lubanje, bratu za pepeljaru!). Stavile smo si kralješnjak, umjesto prstena, provukle kroz njega izviđačku maramu. Tako sam se vratila u Zagreb, s maramom učvršćenom ljudskim kralješnjakom. Moja je mama, napokon, bila prestravljena. Ne time što mi se sve moglo dogoditi s tridesetak djece bez nadzora odraslih u šumi mjesec dana, već činjenicom da je to dio tijela nekoga stradaloga u Drugome svjetskome ratu. Ipak, nije se dovoljno prestrašila za mene da me ne bi i slijedećih godina pustila na logorovanje, kao recimo u Lokve, uz umjetno, duboko i ledeno Omladinsko jezero u kojem se samo čudom nitko nije utopio. Ja se nisam utopila radi Lorda, križanca njemačkog ovčara, posvojenog susjedovog psa iz Zagreba, kojega sam sa sobom vodila na sva logorovanja i izlete. Lord je imao naviku, da svako dijete, a osobito mene, čim bi, po njegovoj procjeni, predaleko otplivalo, uhvati za kosu i počne vući prema obali. To je radio vrlo samouko odlučno, a one koji su imali prekratku kosu uhvatio bi zubima za podlakticu.

Imam spremljene programe kazališnih predstava Hrvatskog narodnog kazališta u kojima sam, zahvaljujući Ani Roje, nastupala kao djevojčica, ponekima i kao četverogodišnje dijete. Neki su iz razdoblja kad sam, poslije Ane Roje, nastavila plesati u *Zagrebačkom pionirskom kazalištu* i kazalištu *Komedija*.

Žuti su i pomalo se mrve. Kad umrem, završit će u smeću. Priuštiti ću si da ih ovdje, a gdje bih drugdje, prepisem:

Hrvatsko narodno kazalište:

Davo u selu, 1947. god. (plesala kao seosko dijete), koreografija Oskar Harmoš, *Madame Butterfly*, 1948. god (statirala kao Pinkertonov sin, glavne uloge pjevali Nada Tončić i Josip Šutej), Margarita Froman, režija.

Zagrebačko pionirsko kazalište:

Orašar, 1952. god. (plesala ulogu Lutke i Ples amora), koreograf i redateljica Silvija Hercigonja (s mojom plesnom fotografijom Lutke najavljujvale su se u godinama u novinama predstave ZPK-a, i bila sam u nekoliko navrata prikazana u *Filmskim novostima* koje su se u to vrijeme projicirale na platnu na Trgu Republike (danas i prije toga - Jelačić placu) kao najava za predstavu *Orašara*), *Malo plesa, malo šale – za velike kao i male* i *Festival povodom petogodišnjice rada ZPK-a*, 1953.(u baletnom divertissementu plesala u duetu s Raulom Gedalja VALSE (E.Ketterer), koreografija Silvija Hercigonja, *Recitacija i ples* i *Vježbe iz klasičnog baleta*, 1953. god. (plesala u Vježbama iz klasičnog baleta), koreografija Marija Šembera, *Snježna bajka*, 1954. i 1955. god. (plesala Ples snježnih pahuljica), koreografija Silvija Hercigonja, *Biberče*, 1957. god (plesala u duetu s Miljenkom Banovićem *Ples djevojke i mladića*), redateljica Zvezdana Ladika, glazba Dušan Mitrović,

Kazalište Komedija:

Grofica Marica, 1955. god. (plesala kao seoska djevojka) režirao Borivoj Šembera, koreografija Nenad Lhotka.

Poslije Ane Roje nastavila sam pohađati, uz Osnovnu školu, te probe i vježbe u *Pionirskom kazalištu* i nastavu u *Gradskoj baletnoj školi*. Ovo posljednje trajalo je samo jednu godinu. Nisam bila zadovoljna, jer nisam bila prihvaćena kao

jedinstvena i dovoljno ljubljena, kao što sam bila u *Baletnoj školi* Ane Roje i Oskara Harmoša.

U Osnovnu školu sam išla u Ulici Anke Butorac, a i škola se zvala *Anka Butorac* (bila je u zgradi današnjeg SUVAGA, ne znam kako se sada ta ulica zove).

Učiteljica mi je bila beskrajno dosadna osoba, nisam se udostojila zapamtiti njezino ime (ne da mi se tražiti po svjedodžbama!), a takvi su, kasnije, bili i nastavnici. Ničega se iz tog školskog razdoblja ne sjećam, niti se kanim prisjetiti, niti je vrijedno sjećanja.

Svirati klavir učila sam privatno od sedme godine. To je trajalo do moje 14.-te godine. Nisam bila osobiti glazbeni talenat, nisam voljela vježbati klavir i radosno sam se riješila te obveze, kao i privatnih satova iz francuskog jezika. Htjela sam samo – plesati, ali kod Ane Roje. Kako to nije bilo moguće – prestala sam plesati, ne zaboravivši da mi je ona često govorila da ću jedino ja, poslije nje, skupljati lovorove vijence svijetom. Jedne sam se jeseni prijavila, kako bi sve to klasičnobaletno bilo zauvijek zaboravljeno, odbačeno i zapečaćeno, na audiciju za plesače *LADA*. Imala sam tada 15 godina, „otvorene“ noge od baleta, labuđi korak i držanje vrata, išla sam u prvi razred srednje škole u Križanićevoj ulici (tada su je zvali *II. muška*), bila sam poprilično dezorijentirana (roditelji su mi se razvodili), formirao mi se do kraja moj orlovski, po tati naslijeđeni, nos (čime sam se, u očaju, tješila da, ionako, s takvim nosom ne bih dobro izgledala na pozornici kao bijeli labud jer bih nalikovala više na bijelog orla!) i htjela se nekome, nečemu, svima osvetiti, plešući – folklor. Takva je odluka nešto nepoznato, nikad izvedeno, oskrnavljujuće u svijetu baleta. Taj skok iz klasičnog baleta u folklor. Iz *špica* u opanke. S prstiju na pete. Iz sna u javu. Iz koprenastih, tilastih kostima u tešku, suknenu, hrapavu narodnu nošnju s debelim, vunanim čarapama na nogama. Još me podilazi jeza kad se sjetim kakvo sam nasilje nad samom sobom izvela, uglavnom radi osvete sebi samoj što me je Ana Roje napustila, prepustila, prestala voljeti.

Mama i tata su se, negdje kad sam imala 16 godina, razveli. Ostala sam živjeti s tatom i bakom (po mami Nadom Kopecky, rođenom Kangrga koja me je pretežno odgojila, što god da to u mojem slučaju značilo) u stanu u Vojnovićevoj 5. Mama se smrtno zaljubila u nekakvog bedaka Božeka koji je, kao što je komentirao tata, izgledao kao pekar. I izgledao je. Poslije se udala za njega, a tata se poslije oženio tetom Šteficom-zbornom pjevačicom, službenicom na poštanskom, carinskom šalteru. Tateku koji se također smrtno zaljubio, nije ni na trenutak zasmetalo njegovo klasično obrazovanje i klasični klavirski *repertoire*. Slušao je ozaren Šteficu kako mu, po doma, priča gluposti i pjeva narodnjake. A kako sam i ja, istovremeno, upala u narodnjake (ali barem izvorne!), tatek je bio blažen među narodnim blagom i „blagom“ u svojem domaćemu okruženju.

Koju godinu prije toga (1955. ili 1956. god.) napisala sam i objavila sam prvi zoozaštitarski tekst u Vjesniku. Valjda za utjehu što ih često nije bilo kod kuće, roditelji su mi dozvoljavali da imam doma po nekoliko različitih, kakvih god sam htjela, životinja i dopuštali mi da ih dječjom spontanošću i razumijevanjem volim. Inspiracija mi je nadošla gledajući kroz prozor kako se kopaju temelji budućeg *Doma zdravlja* u Laginjinoj ulici. Tada još nije bilo mehanizacije, pa su iz sve dublje, goleme rupe, konji u zaprezi izvlačili zemlju. Sve teže što je rupa bila dublja.

ŽICOM BIH VEZALA DLANOVE

Ne volim moju ulicu. Želim neku drugu. Bilo koju, ispred prozora.

U mojoj ulici tuku konje. U mojoj ulici konji danima izlaze iz blata, vukući blato.

Moja je ulica bespomoćno napeta kao mokri butovi konja. Ona stenje i grči se nejednakim propinjanjima i – tamni u mojim očima.

Moja je ulica mrenastih očiju konja, ulica blata i ljudskih urlika.

Na točku ulice prskaju tetive stegna, topoti, psovke, rzaji i na svakome zupcu moje ulice blato.

Moja ulica tamni u mojim očima.

Peku me, raspinju zvuci nastali sudarom napetih konjskih koža i biča. Prokleta ulica! Puna konjskih očiju, uvijek zanesenih i toplih. Kad ih tuku, kad čekaju da ih tuku i kad odlaze.

O, vezala bih sve te ruke s bičevima žicom kroz sredinu dlana, jednu za drugu, pa da vuku blato iz blata, nesvjesni vlastitog blata, radi tih očiju, uvijek jednakih očiju, ranjenih, poniženih, očiju konja.

Iza tog sastavka, njegove svake riječi, još i danas stojim. Čudesno je kako sam mnoge svoje mladenačke stavove, nasreću, uspjela življenjem zaobliti, ali žestinu empatije za životinje – nikad.

Bila bih ja, kasnije pa do danas, mnogo pitomija i promišljenija da nemam ugrađenu gentsku svađalačku prestrastvenost i da mi u pubertetu, nakon Ane Roje, nije bilo – profesorice Asje Petrović, moje razrednice u gimnaziji, koja mi je predavala hrvatski jezik i književnost. E, ona je dopustila da se razmaše preko svake mjere i dovrši moje čudnovato formiranje ličnosti. Bili smo joj prvi razrednički razred. Imala je trideset i nešto malo više godina, bila široke, demokratske prirode i kulture i vrlo poticajna za razvijanje subjektivnih stavova onih koji su ih imali u začetku. Ja, bome, jesam i uz nju sam se sasvim razularila, ali i bila vrlo sretna. Imala sam osjećaj da me netko voli i razumije, ne zgraža se nada mnom i da mogu, ako samo poželim, sve! Jeste, da sam se katkad pretjerano znala izobijestiti, pa je Asja, ne znajući što bi sa mnom za vrijeme satova, izlazila iz učionice na hodnik da se malo u potaji isplače od nemoći i smiri, ali sve u svemu, iako joj je bilo često sa mnom vrlo naporno, mi smo se jako voljele i razumjele. I nikad me nije ničim povrijedila, a ja nju jesam, ako ničim drugim, onda bahatošću i verbalnom drskošću iz - ljubavi. Patila je, umjesto mene, radi mojih mnogobrojnih defekata i bezobraština, te me pokušavala svake godine izvući od popravka iz matematike, što uvijek baš nije uspijevalo. Da bih svoje bezobraštine i prirodu još malo bolje ilustrirala, napomenut ću da sam uvijek, ama baš uvijek, ako je tema za domaću ili školsku zadaću iz hrvatskoga bila proljeće, pisala o jeseni. I tada bi Asja, umjesto da mi da jedinicu jer sam profulala (hotimično) temu ili, na primjer, ukor kad me zatekne da maskirana u Indijanca skačem s Dadom po klupama sa 16 i više godina (i onda kad ona uđe u učionicu), ona bi mi dala peticu iz sastavka i pred

svima zadivljeno rekla: *Jasna izgleda kao prava Indijanka!* Na što bih joj ja, s vrpcom preko čela, bezobrazno odbrusila: *Znate da mi ne smijete spominjati moj orlovski nos!*

Bila mi je mentorica za maturalnu radnju s naslovom *Jesenjin i Cesarić*. Imam je spremljenu. Kad danas pročitam što sam ondje nadobudnoga i revolucionarnoga nadrobila o ta dva pjesnika, sva se od srama oznojim. A Asji je to bilo zanimljivo i prihvatljivo. Maturirala sam s odličnim. Ne mogu vjerovati!

S Asjom nisam prekinula kontakt do danas. Još uvijek se povremeno viđamo i često čujemo telefonom. Ona je, uz Anu Roje (koja mi je bila više za dušu kroz tijelo) moja cjeloživotna ikona i oltar za dušu, bez tijela.

S *Ladom* sam mnogo putovala. Putovala bih još i više da nisam bila srednjoškolka koja je dobila tek nekoliko ispričanih izostanaka radi kraćih turneja za vrijeme školske godine. Preko cijelih ljetnih praznika bila sam na turnejama po jadranskoj obali. Od sjevera do krajnjega juga. Pamtim ih, osim po napornim, gotovo svakodnevnim putovanjima i po teškim nastupima po vrućinama pod užarenim reflektorima, u narodnim nošnjama s mnogo podsuknji, debelim košuljama i prslucima, te po vunanim čarapama u opancima. Još i danas ne mogu prežaliti što sam relativno niskoga rasta (oni koji me poznaju reći će da nije tako jer iz toga, zapravo, folklornoga kompleksa uvijek nosim visoke potpetice!) što je bilo razlogom da sam uglavnom plesala (i radi originalnih narodnih nošnji koje su šivane za niže žene i zbog karaktera plesova) u koreografijama iz Prigorja, Baranje, Posavine, Slavonije ..., nikad na primjer *Vrličko kolo* ili *Lindžo* koji su bili „skrojeni“ za visoke žene, nekako junački i meni silno bliski, uzaludno važni, nikad otplesani.

Na jednoj od takvih turneja, čini mi se 1960. godine, plesala sam s Mađarom Pištom koji je kao koreograf i korepetitor došao iz Budimpešte, jedini duet u repertoaru *Lada*. Izabrao me je bez obzira na to što sam imala *otvorene* noge od

klasičnog baleta i što sam bila najmlađa u ansamblu. Nešto mu se svidjelo kod mene, unatoč svemu. Radi te sam se točke skoro udala sa šesnaest godina za Jean-Claudea, meni likovno neodoljivog i vrlo uglađenog Francuza od 30-tak godina koji je radi mene putovao za *Ladom* i stalno me opsjednuto snimao kamerom, dok direktoru ansambla nije postalo sve to preopasno za mene, a i njega, pa je nazvao u Zagreb moju mamu. Ona je s bakom doputovala, tada smo bili u Poreču, na dva-tri dana da vidi o čemu se radi, a Jean-Claude me je tada službeno zaprosio. Priča je završila tako da su me na brzinu i nasilno odvele doma i tu turneju sam prekinula u, po mene tada, najuzbudljivijem dijelu. Na sreću. Moj partner Pišta ubrzo nakon toga je netragom nestao. Naš duet je skinut sa repertoara, nikad ga više nisam vidjela, a mnogo godina kasnije rekli su mi da je Pišta ubijen jer je bio ruski špijun. Kako uzbudljiva folkloraška mladost, zar ne? Iako sam zavoljela plesati folklor i pjevati narodne pjesme, prekinula sam početkom studija vježbati i nastupati, odustala od *Lada*.

Odlučila sam početkom šezdesetih biti isključivo mlada, gradska intelektualka u nastajanju. Mnogo sam čitala, gledala filmove *Novoga vala*, sjedila u *Kavkazu* i diskutirala s umjetnicima. Takva faza! A imala sam i dečka Tidu koji je otprije bio ljubomoran na moja putovanja. S Tidom sam se posvađala (šteta, nepovratna šteta, bio je vrlo pametan, raznorodnih umjetničkih interesa i znao me je voljeti, a nekoliko godina poslije poginuo je u saobraćajnoj nesreći, kao još neki moj dečki iz mladosti, pa su moje prijateljice otada izmislile i ponavljale krilaticu: *Da sam muško s tobom ni kavu ne bih popila!*), a s folklorom rastala.

Upisala sam, najprije, na Filozofskom fakultetu studij komparativne književnosti pod a) i povijesti umjetnosti pod b). Na predavanja sam išla marljivo. Bila su mi divna i zanimljiva. Nakon dva mjeseca takvog ushita, nešto me spopalo, nekakav predosjećaj da ja to neću moći, da ću se osjećajno raspasti od divota umjetnosti raznih. Bila sam nekako sve smušenija i uzbuđenija i nesigurna i utučena, ujedno. Odlučila sam da nešto treba promijeniti, da meni treba red i poredak, a ne studiranje umjetnosti. Nakon prvoga semestra na filozofiji, upisala

sam se preko veze, početkom drugoga, na studij, nećete vjerovati (ja još uvijek ne vjerujem!) – prava. Tako mi je u jednome trenutku došlo! Taj studij sam manje-više redovno i završila. Malo mi se razvukao jer sam odlazila u Francusku i polazila *Novinarsku školu Vjesnika*, paralelno, i radila nakon završene škole u redakciji *Vjesnika* kao novinarka-pripravnica. U Francusku sam otišla prvi puta stoga što je to bilo šik i moderno u to vrijeme (ili Pariz ili umrijeti!), a i učila sam francuski u školi. Čuvala sam kao djevojka *au paire* djecu neke američke obitelji i pohađala školu (*Alliance française*) za učenje jezika za strance. Drugi puta sam bila u Parizu iz ljubavnih razloga. Izričito ljubavnih. Bila sam nekoliko mjeseci kod jednoga zagrebačkog fotoreportera koji je ondje radio za francuske modne časopise. Kad je dobio novi, bolji posao u Kanadi, poslao me je natrag u Zagreb da završim studij, što mu nikad nisam oprostila iako je, s današnje pozicije gledano, to bilo razumno. Nastavila sam studirati i raditi u *Vjesniku*. Pisala sam u gradskoj rubrici izvještaje s placa i gradskih ulica i događanja, a kad sam malo stekla rutine, poslali su me, kao studenticu prava, da pišem izvještaje iz sudnica. To me je dotuklo. Sjedila sam cijeloga dana na suđenjima, trčala u redakciju da napišem članak-izvještaj na dvije-tri kartice od čega mi je urednik, u pravilu, skratio tekst na dvadesetak redova i sve je postalo izričito bedasto, nerazumljivo, pogrešno i tako objavljavano. Slijedećega jutra na mene su se izderavali i advokati u sudskome kafiću i njihove stranke, i tužitelji i suci u sudnici. Nitko nije bio zadovoljan, svi uvrijeđeni i ljutiti, a ja koja sam u to uložila silni trud i vrijeme, na kraju sam ispala još i neuka budala. Suci su me podrugljivo pitali studiram li ja, doista, pravo kad sam u stanju napisati takve nebulozne tekstove, a cijeli dan slušam i bilježim na njihovim raspravama, k tome još ih i tražim kopije raspravnih zapisnika! Nitko nije htio čuti za urednika koji mi skraćuje tekstove neznački, na brzinu i bez veze, jer mu za nešto drugo, važnije, treba prostora. Iz tog mi je razdoblja ostao ugraviran u vijugama jedan naslov mojega člancića radi kojega su me u redakciji počeli zvati Šari. Radilo se o suđenju gazdi jednoga vola, a

naslov mog teksta dobio je naslov *Da li je Šari goropadan vol?* Moj tekst je bio dobro, nadahnuo napisan, imao je šarma i naboja, no u skraćenoj varijanti postao je idiotski, ukazujući na tekstopisca kao vola. Ubrzo sam se i ja razgoropadila kao Šari i odustala od novinarstva. Tome je dobrano doprinijelo i praćenje suđenja mojemu stričeku, filozofu Milanu Kangrgi – *Praxisovcu* o kojemu sam morala izvještavati što mi je bilo i odvratno i nepravedno i šokantno, jer sam situaciju-istinu znala iz familijarnih krugova, onakvu kakva je doista bila. Odustala sam i od novinarstva.

Kao brucošica dobila sam na korištenje garsonijeru u Biajankinijevoj 3 a), na zadnjemu katu u kojoj je stanovala tatina nova ženica prije nego što se k njemu odnosno k nama preselila. Elegantno su me se, i za svagda, riješili iz stana u Vojnovićevoj. Zahvaljujući toj garsonijeri bila sam vrlo popularna u studentskim krugovima. I često sam posjećivala, besplatno, kazališne, kino predstave i koncerte. Bila je to neznatna investicija mojih prijatelja za ključ tj. dva-tri sata intime s trenutačnom ljubavi njihovog života.

Diplomirala sam pravo, te se divnim čudom, dva mjeseca nakon zadnjeg ispita (Upravno pravo, sjećam se, koji sam najprije pala, pa tek od druge jedva položila i time diplomirala!), zaposlila u INI. Bilo je to 1968. godine.

U INI-Trgovini gdje sam se zaposlila kao pravica-pripravica, baš i nisu trebali pravnicu, nego pravnika. Tako su mi odmah rekli u Pravnoj službi, jer su smatrali tj. njezin šef iz Dalmatinske zagore, da ženska ne može voditi disciplinske postupke. A samo im je za to netko trebao. Imali su na jednoj hrpi oko dvije stotine neriješenih prijava-predmeta protiv osumnjičenih za povrede radnih dužnosti (uglavnom prodavača na benzinskim pumpama), tako su se onda zvali disciplinski prekršaji. Počnite odmah sutra, kolegice, reče mi postariji šef sa zaflekanom kravatom, prema datumu podnošenja prijava. I počela sam. Za godinu dana pripravničkog staža uspjela sam ih sve riješiti do pravomoćnosti i kod radnika, mahom pumpaša i skladištara, zaraditi nadimak *Vještica iz Pravne službe*. Nadimak mi se, zapravo, svidio, a i vođenje disciplinskih postupaka.

Bilo je to vatreno krštenje za pripravnicu, ali ja sam kao novinarka dvije godine sjedila po krivičnim sudovima i pratila rasprave, a disciplinski postupak je vrlo sličan krivičnom (danas kaznenom). Time sam stekla nekakvu internu specijalizaciju. Nakon položenog pripravničkog ispita slali su me i izvan Zagreba, po cijeloj Jugoslaviji, na vođenje disciplinskih postupaka po drugim organizacijskim jedinicama INA-e, tada zvanim OOUR-ima. Bilo je i naporno (višesatne rasprave) i zabavno (zbog grotesknh situacija na ročištima) i opasno (radi pištolja koji su se nazirali u unutarnjim džepovima sakoa osumnjičenih). Kao na filmu.

Onda se iz INA-Trgovine izdvojila nova radna organizacija INA-Plin. U njemu su me s 29 godina postavili za direktoricu Kadrovske i pravne službe. Naigravala sam se direktorice, izgleda malo preuspješno, sve dok nije moje radno mjesto postalo zanimljivo nekakvom partijski jakome rentgenskom tehničaru (doista!), pa me je partijska ćelija u kojoj je on bio uvaženo-namrgođeni član smijenila jer se, između ostaloga, kao, nisam htjela učlaniti u SKJ. Ne zato, što se mene tada ticalo, jer sam imala nekakav drugačiji politički stav, nego stoga što ga uopće nisam imala, ali mi je biti članom partije bilo smiješno. Pripadanje nečemu (a i nekome!) mi je oduvijek bilo dosta smiješno i odiozno. Pa, da. I tako sam opet bila pravni referent kojemu je upute za posao davao direktor-rentgenski tehničar, obilno se znojeći kad sam ga maliciozno tražila upute za raspravu ili neki drugi „kolegijalni“ savjet. Zvao se je Buva, drug direktor Buva – još i to! Za krepati.

Nakon INA –Plina gdje sam uspjela nabaviti drugoga muža (prvoga sam nabavila u INA-Trgovini!), iako mi je baka Kangrga-Kopecky stalno govorila neka se ne petljam s kolegama na poslu, ni sa oženjenima. Ja sam se odmah zaljubila-navalila i na kolegu s posla i na oženjenoga. Meni ne valja ništa braniti! S onim mužem iz INA-Plina imam kćer Tinu. Razveli smo se nakon 15 godina braka (veselo opisano u mojem romanu *Podsuknja!!!*). Prvi iz INA-

Trgovine (ako se izuzmu intenzivno plave oči), autobiografije nije niti vrijedan, jer je samo prolepršao kroz moj život, s njime sam bila u braku manje od godine dana (detalji – također u *Podsuknji!*). Kad sam sve to poobavljala do tridesete, odlučila sam se malo pozabaviti karijerom. U prvom dijelu drugobračnog razdoblja ništa nisam pisala, možda nešto malo poezije koju sam morala skrivati pred mužem jer mi je, na moje iznenađenje, “objasnio“ da pisanje poezije nije nešto čime bi se trebala baviti pristojna, udana žena koja ima i dijete.

Zanimljivo, pomislila sam, i izabrala si pseudonim Ana Horvat iz telefonskog imenika (ondje je dama s tim imenom i prezimenom, tada, bilo oko 20!) i nakon duže pauze počela opet pisati poeziju, onako u potaji. Ne mogu odoljeti, a da ne napišem, kako sam i gdje sve pisala poeziju (da se time bavim trebala sam skrivati i pred uredskim šefovima koji bi me proglasili luđakinjom i rasporedili na radno mjesto čistačice, takvi su bili, da su znali da pišem poeziju, a ja sam oduvijek imala nekakvu maglovitu ideju da moram sama zaslužiti svoju mirovinu, što se pokazalo točnim). Popis glasi: U tramvaju na računima iz dućana; na zborovima radnika i radničkim savjetima na poledini poziva vodeći, usput, sjednice; noću, kad svi spavaju, na kuhinjskim elementima i u kupaonici, na marginama novina; u autobusima i vlakovima na službenim putovanjima; za uredskim stolom, praveći se da hvatam bilješke, dok su mi dosadne stranke pričale svoje još dosadnije živote; čekajući u redu pred šalterom banke na poledini popisa izdanih čekova; na otkinutim papirićima skrivenim u džepovima pregače u predasima peglanja veša; na kazališnim programima u kazališnom toaletu... Ima još tih zgodnih lokacija i načina tajnog pisanja koji su, nažalost, često karakteristični za tzv. *žensko pismo*, ali ih se ovoga časa ne mogu sjetiti, a nije ni važno. Ne kukam ja u vezi s time. Samo šaljem poruke zabraniteljima i zaključujem da sam ih gotovo sve, ipak, napisala i objavila. Kao pravna savjetnica, udana žena i majka. I one iz antologija ljubavne lirike! I danas, ovdje gdje jesam i živim godinama sama, katkad se uhvatim kako se ogledavam u

svojoj prvoj radnoj sobi namijenjenoj pisanju, hoće li me netko zateći na djelu, dok – pišem poeziju. Slatko.

Promociju moje prve zbirke poezije *KUTIJA ZA SUNCOKRETE* odslušala sam inkognito, iz publike. Bilo je, doista, poticajno za mene, kao autoricu, slušati iskrene komentare prisutnih izrečene meni i pokraj mene o pjesmama koje sam napisala. Tada sam shvatila da sve ono što mi o bilo čemu govore, znajući da sam ja autorica, ne treba odviše uzimati za ozbiljno. Uzeti k srcu treba samo ono što ti govore kad ne znaju da si ti autor.

Nisam se baš maštovito udavala, priznajem. Prvi mi je muž bio pravnik, a drugi socijalni radnik. A što sam mogla, u privredi se teško nađe, zapravo, nema kompozitora, književnika, slikara ... a kao da bi mi to bio neki bolji izbor! I njima bih morala biti supruga sa svim obvezama, i ljubavnica, i domaćica i majka-odgojiteljica njihove djece. Ne, valjda, umjetnica poput njih!

Ispada da od svih mojih ljubavi-muškaraca spominjem samo zakonite muževe koji su najmanje zaslužili da ih spominjem kao - ljubavi. One moje prave, znači nesretne, ljubavi, ostat će autobiografski nezabilježene iz razloga što su, kad sam ih ljubila, bili u braku ili su naknadno u nj uplovili, pa valja biti diskretan, ili su toliko zabrljali da ih iz čiste pakosti ne želim dotaknuti ni vrškom pera.

Naravno, ima ih mnogih - opjevanih! A što bi drugo pjesnici radili kad ne bi pisali o svojim nedoljubljenim ljubavima?

Moja zrela pravnička karijera se nastavila u INA-Naftaplinu (pa sve do mirovine!). Tamo su, jednom davno, početkom sedamdesetih prošlog stoljeća, tražili diplomiranog pravnika za tajnika *Radne zajednice Zajedničke službe* u kojoj je radilo oko 500 ljudi, uglavnom s visokom stručnom spremom i većinom žena. Čim sam se javila, odmah su me preuzeli iz sestrinske firme unutar INA-e. To mi je bilo čudno, no kasnije se ispostavilo da nitko od kolega, tko je bio informiran (a bili su svi, osim mene!), nije htio raditi s direktorom te *Radne*

zajednice, nekim M.Č., pravnikom, također iz Dalmatinske zagore (o, ti su mi bili suđeni!), jer je bilo općepoznato da je – luđak. To je, ispostavila sam ubrzo, bilo točno. Po mojoj je procjeni i literaturi koju sam proučavala iz očaja – imao paranoju. Napio mi se krvi na slamku nekoliko godina dok ga nisu smijenili, jer je i njegovim najdaljim suradnicima i drugim direktorima puknuo film.

Zapamtila sam ga, u veselijem dijelu, po konstataciji-naredbi da se nikad ne smijem smijati vicevima koje mi pričaju, jer ženi to ne priliči, a ako vicevi nisu pristojni trebam demonstrativno izaći iz prostorije! Za jedan mi je rođendan bacio s vrata moje kancelarije na pisaći stol - dar. Bila je to kecelja, širel, u šarenim bojama! Poruku sam – shvatila. Onda mi je direktorom postao jedan drugi, samo za nijansu manje luđak, koji je bio ekonomist. Gospode Bože! Zar je sve to meni trebalo samo da zaslužim mirovinu! Svi ti čudni, bolesni u glavu, primitivni, ruralni, bezrazložno napuhani direktori koji su gazili preko mene grabeći svoje privredne, glavnogradske karijere! Preko mene Zagrepčanke, balerine, pjesnikinje i pravnice. A, valjda, jeste, kad se nisam htjela bogato udati i biti doma kao uzdržavana milostiva.

Plašim se da ću zaboraviti, a negdje moram opisati i popisati jednu čudnu pojavu u mojem životu. Nisam ja živjela tako nestašno i uvijek sam bila u Zagrebu, ali čudesno je na koliko sam adresa sve stanovala do sada, na trinaest:

Hercegovačka, Padovčeva, Bijankinijeva 6, Svetozara Markovića, Branimirova, Biajnkinijeva 3a), Vojnovićeva, Đure Jakšića, Kačićeva, Olibska, Slave Raškaj, Livadićeva i Marije Snježne. Ne čini li vam se to previše selenja iz stana u stan za jedan život?

Od mnogih poslova koje sam obavljala kao pravnica u INA-i najdraži su mi, zasigurno, bili oni prvi – diciplinski postupci. Ni jedan posao poslije nije imao tako, meni dovoljno, izraženi element kazališta, tu dramatičnost i nije iziskivao napor i znanje-talent za primijenjenu psihologiju, glumu i, napokon, nije imao taj meni dragi, ubrzani tempo rada na koji se može utjecati, te ako se posao dobro obavi, brzo vidjeti rezultat. Ipak sam trebala položiti pravosudni ispit i

pokušati biti kaznena sutkinja, što sam oduvijek željela! Ali – nisam. Radije sam se udavala kad je za taj ispit bilo vrijeme! Moje tridesetgodišnje pravnikovanje u INA-i bilo je, bez obzira na plaću, na neki način, iz godine u godinu, nazadovanje u struci, u odnosu na moje radne afinitete.

Nikada više neću pisati roman, makar nedajbože, doživjela sto godina. To me je dotrlo i što se tematike i prisjećanja (dubljeg od potrebnog za pisanje ovog životopisa) tiče. Bilo bi mi bolje da se ne prisjećam i predugog sjedenja za kompjuterom! Ja sam piščica kratkih formi, ako želim pisati veselo i s nepotrošenim zanosom. Tada si ne moram ni zbog čega predbacivati. Pišući roman *PODSUKNJA* stalno sam se žderala koliko toga bih još mogla posaditi u dvorištu dok sjedim i pišem u radnoj sobi nešto što nikoga neće zanimati, što je moja privatna, staračka autopsihoterapija bez stvarnoga cilja i poruke, zapravo nekakvo veliko pospremanje koje, kao i sva pospremanja, ne služi ničemu jer se ubrzo opet sve zamaže i zapraši. Kritika je *PODSUKNJU* dobro primila. I čitateljice. Baš čudno.

U mirovinu sam otišla 1995. god., svojevolumno pet godina ranije, uz INA-in dokup radnoga staža. Ostvarila sam svoju davnu, izviđačku želju da živim u prirodi sa životinjama, što i činim od 1999. u Čučerju Gornjem.

Pokušala sam 5-6 godina prije odlaska u mirovinu raditi nešto što bi me veselilo i živjeti od toga, no nije mi bilo suđeno jer je počeo rat, a moja je koncepcija tog posla bila za mirna, opuštana, sretna vremena. Slijedeći svoju pomalo feminističku prirodu, osnovala sam savjetovalište za žene. Zvalo se je *EVA* i dosta je uspješno počelo raditi u prijateljičinom iznajmljenom stanu u Savskoj. Imala sam od početka dobru, čak euforičnu podršku medija.

U savjetovalištu su mi, za pristojan honorar, radile poznanice-stručnjakinje za sva ona područja koja zanimaju žene i koja ženama u svakodnevnom, praktičnom, životu najčešće trebaju. Područja-probleme radi kojih žene pišu

ženskim časopisima i dobivaju kojekakve odgovore. Tako sam imala provjereno dobre savjetnice: iz psihologije, više područja prava, ekonomije domaćinstva, astrologije, područja poremećaja u ponašanju kućnih ljubimaca, kreativnog umjetničkog izražavanja (pisanja i slikanja) i još neke povremeno, prema potrebi i zahtjevima klijentica. Sve je stalo i propalo početkom svakodnevnog tuljenja sirena po Zagrebu. Nisam imala sreće, osjećaja za tajming, što li? Nastavila sam, a što mi je drugo preostalo, kao da ništa nije bilo, raditi na otkupu društvenih stanova INA-Naftaplina koji me posao svakodnevno dovodio do očaja i zbog dosade izazvane jednoličnošću i zbog prevelikog, čak i za moje kapacitete, dnevnog broja koristoljubivih, svadljivih stranaka-stanara.

Od 1997. godine volonterski vodim akciju *Spasimo pse iz šinteraja*. Osnovala sam i udrugu za zaštitu napuštenih životinja *DRUGA PRILIKA* kojoj je glavna djelatnost - spašavanje pasa koje je netko napustio i završili su u zagrebačkom šinteraju (koji se tako bajkovito službeno zove Veterinarsko higijenski servis, a uistinu je od Poglavarstva plaćeno - ubijalište!). S datumom zaključenja ovoga teksta spasila sam od sigurne smrti u šinteraju - 3.316 pasa. Nisam loša, zar ne? Naročito ako se uzme u obzir da je golema većina političara, zaštitara životinja i novinara od tih pasa već u početku ili tijekom akcije (koja traje već jedanaestu godinu) odustala ili ju je otežavala maltretirajući nas volontere na sve moguće, vrlo kreativno-sadističke načine. Što iz korumpiranosti, što iz svoje zle prirode, dosade ili jala, a ponajviše zbog zgodnog, lakog načina za krađu gradskog novca. Tome je mnogo prostora posvećeno u *Podsuknji*, a i podnijela sam protiv mnogih jednu golemu kaznenu prijavu. Uzalud, naravno. Spašavanje od smrti napuštenih pasa iz zagrebačkog šinteraja okončano je nasilno odlukom Skupštine grada Zagreba od 18. prosinca 2008. godine kada je donesen čak pravni akt s takvim ciljem pod nazivom *Odluka o uvjetima i načinu držanja kućnih ljubimaca i načinu postupanja s napuštenim i izgubljenim životinjama*.

Po toj odluci napuštenih pasa ima, ali šinteraja nema, već se sve ulovljene lualice smještavaju na 15 dana u nepostojeće kaveze u zagrebačkom *Zoološkom vrtu* i nakon toga im se gubi trag. Dakle, volonteri akcije *Spasimo pse iz šinteraja*, počevši od 2009. godine, nemaju ih više gdje vidjeti, fotografirati radi oglašavanja, preuzeti bolesne i stare radi liječenja itd. Pjesnički rečeno: ulovljeni napušteni psi lete, odmah po hvatanju, u oblake nad spalionicom leševa u Sesevetskom Kraljevcu. Zgodno, kulturno, europsko i ekološki osviješteno rješenje! Tko je napušten, treba biti usmrćen i još mu je dobro zatrti svaki trag. Čestitam recentnom gradonačelniku Bandiću, uz sjetnu primisao kako je šteta što napušteni psi nisu janjci – pa da se okreću i dime ražnjevi!

Jedina konstanta na koju sam se mogla osloniti, pri svim uzletima i padovima u svojem životiću, bile su moje prijateljice. Nekada moje i one, još uvijek i sada moje. Ovom im prilikom izražavam zahvalnost i divljenje.

Gonjena stalnim zlim predosjećajem da će poezija i pjesnici izumrijeti jer će prestati biti čitani, vodila sam do nedavno, nekoliko godina (od 2002. do 2007. godine) s i bez novčane potpore Gradskog ureda za kulturu *Tribine hrvatske ljubavne poezije*. Najprije u kafiću *Chiara* u Jurišićevoj ulici, pa u *Klubu Studentskoga centra* u Savskoj i, na kraju, u *Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića* u Preradovićevoj. Bio je to još jedan od mojih utopističko-entuzijastičkih pothvata koji su se održali-trajali isključivo na mojoj upornosti i vjeri da je poezija nešto važno što treba opstati (jednako kao i životinje i stabla!).

Publici, uglavnom malobrojnoj (dvadesetak-tridesetak posjetitelja) i sijedoj, predstavljeno je na tribini, u mojem izboru, više od pedeset hrvatskih pjesnikinja i pjesnika. Stihove su recitirali mnogi dramski umjetnici.

Sve je, izgleda zauvijek stalo, kad sam 2007. odbijena s molbom za novac za honorare za slijedeću godinu. Bile su to meni drage i dobre, komorne tribine, samo da bar nije bilo mnogo nasrtljivih, anonimnih i nadobudnih pisaca “poezije“ koji su me napastovali na razne načine da se na tribinama izvodi njihova poezija. Nije mi, nikada mi nije, pomoglo moje obrazloženje tim ljudima da je to tribina ljubavne poezije eminentnih pjesnika koje ja odabirem, kao i pjesme iz njihovog opusa. Nepriznati pjesnici, i oni mladi i oni stari, nasrtali su na mene kao stršljenovi. Bilo mi ih je i žao, a istovremeno sam ih i mrzila, jer sam se osjećala latentno mentalno silovanom. Baš na svakoj tribini, a i poslije telefonom, pismima i SMS porukama! Kad se toga sjetim i kakve sam sve tekstove koje su mi donosili, iz pristojnosti morala čitati i komentirati ih s najvećom dostupnom mi dozom pristojnosti, pozli mi i u sjećanju.

Po svemu se čini da ću u ostatku života rasprostirati po nebeskim internetskim mrežama hrvatsku ljubavnu liriku ne bi li je mladi, lako i brzo dostupnu, čitali i nastavili čitati, zavoljeli i njome nadahnuti - ljubili ... čime bi svijet, svakako, postao bolje mjesto. To s ljubavnom lirikom ću, ako mi oblaci pomognu, činiti na web adresi: www.pjesnici-ane-horvat.net
Čitajte poeziju, makar i samo na internetu!

To bi, uglavnom, bilo sve. Ako i jest preinačena stvarnost, ja sam je preinačila. Nisam to prepustila nekome drugome s, možda, manje stila i razigranosti. Zahvalna sam nakladniku što mi je omogućio objaviti ovu, moju, varijantu.